

Починок Євгенія Анатоліївна – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри початкової освіти, природничих і математичних дисциплін та методик їх викладання Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка

ЕРГОНОМІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНИХ ЦЕНТРІВ (ОСЕРЕДКІВ) В НУШ

В умовах становлення Нової української школи акцентується увага на створенні безпечного та комфортного сучасного освітнього середовища, що передбачає переосмислення та зміну фізичного, просторово-предметного оточення, програм та засобів навчання. Організація так званих навчальних центрів (осередків) у Новій українській школі повинна сприяти не лише індивідуалізації навчального процесу, а й забезпечувати освітні потреби та інтереси дітей, сприяти збереженню їх психічного та фізичного здоров'я, розвитку особистості кожного школяра. Тобто, організація простору сучасної початкової школи повинна враховувати фізіологічні характеристики суб'єктів освітнього процесу, їх соціально-психологічні особливості (взаємодія між учасниками, протікання комунікативних процесів, згуртованість колективу тощо) і, в той же час, забезпечувати організацію роботи дітей у парах, у малих групах та індивідуально, формувати самостійність та креативність, створювати умови для забезпечення дослідницької діяльності дітей.

Педагогічна ергономіка як малодосліджений, але актуальний і перспективний напрям педагогіки забезпечує вирішення проблеми оптимізації умов діяльності вчителя й учня у навчальному середовищі. Грунтовні дослідження в галузі педагогічної ергономіки були проведені М. Алішевим, Д. Баєтовою, А. Воловиченком, В. Вовкотрубом, О. Криуліною, Т. Назаровою, В. Наумчиком, В. Нестеренко, Р. Сафіним, С. Скиданом тощо.

Педагогічну ергономіку розглядаємо як галузь педагогічної науки, яка вивчає проблеми гармонізації суб'єкт-суб'єктних відносин учасників педагогічної взаємодії на основі оптимізації психофізіологічних процесів, дидактичних засобів, матеріальних умов шкільної праці, гігієнічних, здоров'язберігальних та естетичних чинників освітнього середовища [1]. Педагогічна ергономіка на основі всебічного комплексного аналізу основних чинників взаємодії в системі «вчитель – учень – засоби навчання – навчальне середовище» (з позицій медичних, біологічних, педагогічних, психологічних наук) створює сукупність науково обґрунтованих вимог до навчальної діяльності учнів та педагогічної діяльності вчителів.

За сучасною концепцією, різні види роботи в початковій школі вимагають постійної зміни локацій (робота в парах, у групах по 3-4 особи тощо). Така робота забезпечується модульними меблями, що відповідають

ергономічним нормам і вимогам (зручність, легкість, відповідність антропометричним даним, біомеханічним та фізіологічним вимогам, регульованість за висотою тощо), які забезпечать високу працездатність суб'єктів освітнього процесу при оптимальних затратах зусиль у навчальній діяльності.

За рекомендацією сучасних фахівців, для молодших школярів доречно закупити парти трапецієвидної форми. Вони виглядають як звичайні столики на чотирьох ніжках, але їх можна легко розставляти в коло для групової роботи.

Організуючи освітній простір, необхідно орієнтуватися на суб'єкт, для якого це середовище створюється, враховуючи його психологічні, фізіологічні, антропометричні, вікові та інші особливості. Тобто, простір в класах НУШ на основі виділення восьми осередків, повинен забезпечити функціональний комфорт суб'єктів освітнього процесу. Це сприяє досягненню мінімальної психофізіологічної ціни діяльності педагога й дітей та збереженню їх працездатності впродовж навчальних занять.

Вдосконаленню умов діяльності вчителів та учнів повинні сприяти ергономіко-педагогічні умови (санітарно-гігієнічні, психофізіологічні, методичні, естетичні). Важливого значення в аспекті ергономічних вимог надано кольоровому оформленню дизайну освітнього простору, тому необхідним є урахування рекомендацій з вибору кольору при обладнанні класних кімнат, коридорів, актових та спортивних залів тощо.

Оновлення предметно-просторового оточення НУШ потребує інноваційних рішень і підходів до проектування сучасного освітнього середовища, а саме впровадження ергономічного підходу, що забезпечить оптимізацію рівня технічного і дидактичного оснащення навчального процесу, характеру і послідовності дій, організації мобільних робочих місць, режимів праці та відпочинку, а також повноформатний візуальний і комунікаційний контакт учасників освітнього процесу.

Список літератури

- Карапузова Н.Д. Основи педагогічної ергономіки: навч. посіб. / Н.Д. Карапузова, Є.А. Зімниця, В.М. Помогайбо. – К.: Академвидав, 2012. – 192 с. – (Серія «Альма-матер»).
- Методичні рекомендації щодо організації освітнього простору Нової української школи [Електронний ресурс]: Додаток до наказу МОН від 23.03.2018 року № 283 / Міністерство освіти у науки України. – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-metodichnih-rekomendacij-shodo-organizaciyi-osvitnogo-prostoru-novoyi-ukrayinskoyi-shkoli>.